

Metodologie: Spotřební výdaje domácnosti za ICT

Použité datové zdroje

Roční národní účty

Údaje o spotřebních výdajích domácností za ICT vybavení a ICT služby – **absolutní údaje za Českou republiku celkem** - byly získány z **Ročních národních účtů**¹.

Konkrétně jde o jejich část zahrnující údaje o **výdajích na konečnou spotřebu domácností**, které sestávají z výdajů vynaložených na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb nebo přání. Spotřeba domácností **v pojetí** národních účtů **zahrnuje** veškeré výdaje domácností, včetně spotřeby produktů a služeb, které jsou považovány za neetické či nelegální, například narkotika a prostituce. Odhad výdajů na konečnou spotřebu domácností včetně údajů o výdajích na ICT je zkonstruován s využitím řady datových zdrojů (**statistika rodinných účtů**, statistika maloobchodu a jiné zdroje) a modelových propočtů.

Výdaje na konečnou spotřebu domácností se zachycují v mezinárodní **klasifikaci COICOP**. Jedná se o klasifikaci, kde jsou jednotlivé předměty spotřeby členěny podle účelu. Výdaje na konečnou spotřebu se mohou uskutečňovat v tuzemsku nebo v zahraničí. **Národní pojetí** zahrnuje výdaje rezidentů v tuzemsku i v zahraničí, **domácí pojetí** zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku.

Upozornění: V tabulkách jsou uvedeny údaje v národním pojetí.

Podrobnější informace a data lze najít v **Databázi národních účtů**, která je k dispozici na následující stránce: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu>

Data k mezinárodnímu srovnání - **údaje za státy EU** - byly zpracovány ČSÚ v říjnu 2018 z **databáze Eurostatu**: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/overview>

Statistika rodinných účtů

Údaje o spotřebních výdajích domácností za ICT vybavení a ICT služby - **roční průměry v Kč na jednoho člena domácnosti** - byly získány v rámci **Statistiky rodinných účtů**.

Jde o doplňkový zdroj k výše uvedeným absolutním údajům z Ročních národních účtů, který sice **neumožňuje** zachytit celkové výdaje domácností za ICT vybavení a ICT služby, ale zase **umožňuje** sledovat tyto výdaje v **podrobnějším členění**, jak z hlediska jednotlivých kategorií ICT podle výše zmíněné **klasifikace COICOP**, tak především podle **jednotlivých typů domácností**. Podrobněji viz níže.

Statistika rodinných účtů (SRÚ) sleduje hospodaření domácností a poskytuje informace o výši jejich vydání a struktuře spotřeby. Roční údaje byly získány součtem podrobných měsíčních položek příjmů a vydání, propočítány jako průměr na jednoho člena domácnosti a zaokrouhleny na celé Kč. SRÚ je základní datový zdroj pro výše uvedené Roční národní účty při odhadu celkových výdajů na konečnou spotřebu domácností.

Podrobněji viz: <https://www.czso.cz/csu/czso/statistikarodinnych-uctu-metodika>

Definice a vymezení ICT vybavení a ICT služeb

Podle **definice OECD** jsou produkty v oblasti informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT) definovány jako zboží nebo služby, jejichž hlavní funkcí je uskutečnění nebo umožnění komunikace nebo zpracování informací, včetně jejich přenosu a zobrazení elektronickou cestou.

---

¹ Národní účty sestavované v České republice ČSÚ jsou založeny na Standardu národního účetnictví ESA 2010 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013, o evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii. Více na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-2010>

Jelikož výdaje domácností jsou k dispozici pouze podle **Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (CZ-COICOP)**², která je českou verzí mezinárodního standardu COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) byla oblast ICT vymezena podle následujících položek:

1. ICT VYBAVENÍ

1.1. Telefonní zařízení (CZ-COICOP: 08.2)

1.1.1. Pevná a bezdrátová telefonní zařízení (CZ-COICOP: 08.2.0.1)

- pevné telefonní přístroje, bezdrátové přístroje pro pevnou telefonní linku včetně náhradních dílů a příslušenství k výše uvedeným zařízením; - radiotelefony, telefonní záznamníky, hlasité telefony, faxovací přístroje včetně náhradních dílů a příslušenství k výše uvedeným zařízením;
- opravy a údržba pevných a bezdrátových telefonních a telefaxových zařízení.

1.1.2. Mobilní telefony (CZ-COICOP: 08.2.0.2)

- mobilní telefony (včetně zlevněných v rámci „balíčku“ služeb);
- baterie, nabíječky, SIM karty, handsfree, náhradní díly a příslušenství (obaly, držáky apod.) mobilních telefonů;
- opravy a údržba mobilních telefonních přístrojů.

1.2. Počítače a počítačové vybavení (Zařízení pro zpracování dat: CZ-COICOP: 09.1.3)

1.2.1. Osobní počítače (CZ-COICOP: 09.1.3.1) - osobní počítače přenosné (notebooky, netbooky, laptopy, tablety) i nepřenositelné (stolní) zakoupené samostatně nebo jako sada s příslušenstvím, tj. včetně monitorů, tiskáren, scannerů, klávesnic, myši a ostatního příslušenství, pokud je součástí zakoupené počítačové sady.

1.2.2. Příslušenství pro zařízení pro zpracování dat (CZ-COICOP: 09.1.3.2)

- monitory a obrazovky pro osobní počítače přenosné i nepřenositelné zakoupené samostatně;
- tiskárny a scannery (včetně kombinací) zakoupené samostatně;
- ostatní příslušenství pro osobní počítače přenosné i nepřenositelné zakoupené samostatně (klávesnice, myši, modemy, antény, síťové karty, síťové kabely a zásuvky, baterie, adaptéry, acces-pointy, televizní karty, webkamery, joysticky – „volanty“ k PC hrám, faxovací a telefonní přístroje k PC, sluchátka, obaly, brašny, set na čištění počítače aj.).

1.2.3. Software – Programové vybavení (CZ-COICOP: 09.1.3.3)

- veškerý software (programové vybavení) včetně operačních systémů, aplikací, iTunes, jazykových verzí programů atd. koupených samostatně.

1.2.4. Kalkulačky a ostatní zařízení pro zpracování dat (CZ-COICOP: 09.1.3.4)

- psací stroje, kalkulačky, elektronické záznamníky, diáře a tlumočnické.

1.3. Ostatní ICT vybavení a opravy ICT

1.3.1. Zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu a zvuku (CZ-COICOP: 09.1.1)

1.3.1.1. Televizní přijímače a ostatní zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu (CZ-COICOP: 09.1.1.1)

---

² Předmětem klasifikace CZ-COICOP je zařazení všech druhů individuální spotřeby (převážně zboží a služeb) podle účelu, přičemž oddíly 01 až 12 zahrnují výdaje domácností na individuální spotřebu. Do Seznamu a náplně položek pro šetření statistiky rodinných účtů je klasifikace promítnuta od roku 1999.

- televizní přijímače přenosné i nepřenosné;
- DVD přehrávače, DVD rekordéry, Blu-ray přehrávače, Blu-ray rekordéry;
- satelitní přijímače a soupravy;
- videozařízení (videorekordéry, videopřehrávače);
- antény, zařízení pro digitalizaci TV vysílání (set-top box aj.); - domácí kino;
- ostatní výdaje na televizní přijímače a ostatní zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu

1.3.1.2. Rozhlasové přijímače a audio zařízení (CZ-COICOP: 09.1.1.2) - magnetofonové a CD přehrávače (i s radiomagnetofonem) včetně přenosných (walkmany a discmany); CD rekordéry;

- rozhlasové přijímače všech druhů (včetně autorádia);
- radiopřijímače s hodinami, radiobudíky;
- magnetofony, gramofony, radiomagnetofony, autopřehrávače bez CD mechaniky; - diktafony;
- MD rekordéry, minidiskové přehrávače nepřenosné, autopřehrávače s CD mechanikou;
- Hi-Fi věže;
- vysílačky (s výjimkou dětských);
- ostatní výdaje na nepřenosné rozhlasové přijímače a audiozařízení.

1.3.1.3. Příslušenství a ostatní zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu a zvuku (CZ-COICOP: 09.1.1.9)

- digitální foto rámečky, čtečky elektronických knih včetně příslušenství;
- příslušenství a náhradní díly k televizním přijímačům, videozařízením, DVD zařízením, Blu-ray zařízením (včetně konektorů);
- příslušenství a náhradní díly k audiozařízením (antény, mikrofony, reproduktory, zesilovače, sluchátka, gramofonové přenosky, jehly aj.);
- ostatní zařízení pro příjem, záznam a reprodukci zvuku a obrazu.

1.3.2. Fotografická a kinematografická zařízení a optické přístroje (CZ-COICOP: 09.1.2)

1.3.2.1. Fotografická a kinematografická zařízení (CZ-COICOP: 09.1.2.1)

- všechny druhy fotoaparátů včetně digitálních, videokamery a filmové kamery;
- promítačky a diaprojektory, promítací plátna, prohlížečky;
- zařízení pro fotokomory a pro zpracování materiálu (zvětšovací přístroje, řezačky,
- fotoválečky, leštičky, spínací hodiny, fotomisky, odměrky aj.);
- expozimetry, fotoblesky, filtry, stativy, brašny na fotopřístroje;
- kopírky (které nelze připojit k počítači);
- náhradní díly k výše uvedeným zařízením a ostatní výdaje na foto-kino zařízení

1.3.2.2. Optické přístroje (CZ-COICOP: 09.1.2.2)

- dalekohledy, mikroskopy (i dětské), kompasy, lupy;
- teleskopy a ostatní optické přístroje, náhradní díly k výše uvedeným zařízením.

1.3.3. Nosná média pro záznam obrazu a zvuku (CZ-COICOP: 09.1.4)

1.3.3.1. Nahraná média s obrazem a zvukem (CZ-COICOP: 09.1.4.1) - CD a CD-ROM nahrané, minidisky (MD) nahrané, gramofonové desky ozvučené, magnetofonové pásky a kazety ozvučené (případně cena těchto výrobků prodávaných k novinám a časopisům);

- DVD, Blu-ray a videokazety nahrané (případně cena DVD a Blu-ray prodávaných k novinám a časopisům);
- nahraná nosná média (CD-ROM, DVD, Blu-ray, kazety aj.) obsahující encyklopedii, slovník, jazykové kurzy, kurzy cvičení, e-knihy na CD apod.;
- stahování hudby a filmů přes internet (včetně koupě kreditů pro tyto účely). Upozornění: nezahrnuje služby serverů umožňujících sdílení a přehrávání hudby nebo filmů, které patří do 09.4.2.1.

1.3.3.2. Nenahraná média pro záznam obrazu a zvuku (CZ-COICOP: 09.1.4.2)

- CD a CD-ROM nenahrané (přepisovatelné i nepřepisovatelné), minidisky (MD) nenahrané, magnetofonové pásky a kazety neozvučené;
- DVD, Blu-ray a videokazety nenahrané (přepisovatelné i nepřepisovatelné); - ostatní nenahraná nosná média pro záznam obrazu a zvuku.

1.3.3.3. Ostatní nosná média pro záznam obrazu a zvuku (CZ-COICOP: 09.1.4.9)

- diskety, flash disky, USB disky, externí disky;
- paměťové karty všech typů (paměťové karty do digitálního fotoaparátu, do mobilního telefonu apod.);
- čisticí kazety; polovodičové a elektronické prvky pro radioamatéry;
- diapozitivy, fotomateriál a kinomateriál (filmy, vývojky, ustalovače, fotopapíry, diarámečky, kazeta do videokamery aj.);
- boxy, obaly a stojany na nosná média, „vypalovací“ CD, DVD event. Blu-ray; - ostatní výdaje na nosná média pro záznam obrazu a zvuku.

1.3.4. Opravy, údržba a zapojení zařízení a vybavení audiovizuálního, fotografického a pro zpracování dat včetně plateb za operativní leasing či dlouhodobý pronájem (CZ-COICOP: 09.1.5)

- opravy a údržba osobních počítačů, kalkulaček, psacích strojů;
- opravy a údržba televizorů a domácích kin;
- opravy a údržba satelitů, přeladění satelitu;
- opravy a údržba DVD a videopřehrávačů;
- opravy a údržba audio zařízení – radiopřijímačů, magnetofonů, radiomagnetofonů, CD přehrávačů, gramofonů, Hi-fi věží a ostatních kombinací, zapojení autorádia;
- opravy a údržba kamer, videokamer a příslušenství;

- opravy a údržba fotoaparátů a foto-příslušenství;
- půjčování kamer, videokamer a promítaček;
- platby spojené se zavedením internetového spojení (poplatek za zřízení internetu, nastavení počítače, instalace zařízení do počítače apod.);
- opravy dalekohledů a mikroskopů, internetové úložiště dat;
- ostatní výdaje na opravu a údržbu zařízení a vybavení audiovizuálního, fotografického a pro zpracování dat.

Upozornění: Absolutní údaje za Českou republiku celkem o spotřebních výdajích domácností za ICT vybavení z **Ročních národních účtů** jsou k dispozici pouze za dvě kategorie:

- *Telefonní zařízení (CZ-COICOP: 08.2)*
- *Počítače a ostatní ICT vybavení celkem - Zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat (CZ-COICOP: 09.1)*

2. ICT (TELEKOMUNIKAČNÍ A INTERNETOVÉ) SLUŽBY (CZ-COICOP: 08.3)

2.1 Provoz pevného telefonu - Služby pevných telef. zařízení (CZ-COICOP: 08.3.0.1)

- poplatek za zřízení pevné telefonní linky, telefonu se záznamníkem, faxu;
- paušální poplatek za provoz (nájem) pevné telefonní linky bez rozdílu poskytovatele;
- úhrada za jednotlivé telefonní hovory přes pevnou telefonní linku;
- výdaje za telefonní karty pro použití ve veřejném telefonním automatu;
- úhrada za jednotlivé telefonní hovory, faxy a jiné telefonní služby (zaslání textové zprávy, odesílání elektronické pošty, přístup na internet aj.) z veřejné telefonní stanice;
- zaslání SMS přes pevnou telefonní linku, dočasné vypojení telefonní linky, poplatek za nezveřejnění telefonního čísla;
- poplatky za volání přes pevnou telefonní linku z hotelů, restaurací a jiných podniků;
- ostatní poplatky telefonických a telefaxových služeb (kromě služeb spojených s používáním mobilních telefonů a internetu).

2.2 Provoz mobilního telefonu (CZ-COICOP: 08.3.0.2) - paušální poplatek za provoz mobilního telefonu včetně hovorného, mezinárodního roamingu, SMS, MMS, prohlížením internetu na displeji mobilního telefonu a dalších služeb;

- výdaje za telefonní karty a jiný způsob dobítí kreditů mobilního telefonu;
- poplatek za přechod z předplatného na paušál, volací jistina;
- příspěvek zaměstnavatele na služební telefon (minusová položka);
- ostatní poplatky za provoz mobilního telefonu bez internetu (aktivace, odblokování SIM - karty aj.);
- ostatní poplatky za provoz mobilního telefonu kromě připojení na internet (aktivace, srážky za soukromé hovory ze služebního mobilu, odblokování SIM karty, soutěžní, hlasovací a dárcovské SMS aj.).

2.3 Služby internetového spojení (CZ-COICOP: 08.3.0.3) - platby (paušální poplatky i jednotlivá připojení) za internet bez rozdílu poskytovatele a způsobu spojení: přes pevnou telefonní linku, bezdrátové připojení přes anténu (Wifi), přes kabelovou TV síť, satelit, přes mobilní operátory atd.;

- poplatek za připojení na internet v knihovně, internetové kavárně a jiných zařízeních;
- poplatky za aktivaci internetového spojení, ostatní platby za internetové spojení bez rozdílu poskytovatelů a způsobu spojení.

2.4 Balíčky telekomunikačních služeb (CZ-COICOP: 08.3.0.4)

- balíčky zahrnující více telekomunikačních služeb (tj. pevná telefonní linka, mobilní telefon, internet, případně televizi a další služby), které nelze podle vyúčtování oddělit.

Upozornění: Absolutní údaje za Českou republiku celkem o spotřebních výdajích domácností za ICT vybavení z Ročních národních účtů jsou k dispozici pouze za ICT (telekomunikační a internetové) služby celkem (CZ-COICOP: 08.3).

Statistika rodinných účtů – použitá třídění domácností

Údaje získané v rámci Statistiky rodinných účtů o spotřebních výdajích domácností za ICT vybavení a ICT služby - roční průměry v Kč na jednoho člena domácnosti – jsou k dispozici v celé řadě třídění **podle jednotlivých typů domácností**.

Roční výsledky statistiky rodinných účtů jsou k dispozici například za domácnosti **s vyživovanými dětmi a bez dětí** v členění podle různých hledisek (typ rodiny, počet dětí, počet členů či pracujících členů apod.) a dále v členění domácností podle ekonomického postavení, věku a vzdělání **osoby v čele domácnosti** nebo podle **výše čistého peněžního příjmu na osobu (kvintily)**.

Domácnosti celkem – od roku 2006 jsou ve zpravodajském souboru již zahrnuty všechny typy domácností zastoupené v populaci. Váha jednotlivých skupin domácností odpovídá jejich podílu zjištěnému v šetření Životní podmínky. Počet domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů byl pro zjišťování zredukován, při zpracování se tato disproporce eliminuje převážením. Průměrná zpravodajská domácnost bývá cca o 10 % menší než průměrná hospodařící domácnost v ČR podle šetření Životní podmínky, protože z důvodů náročnosti vedení zápisů jsou ve zpravodajském souboru SRÚ méně zastoupeny vícečlenné resp. vícegenerační domácnosti.

Domácnosti zaměstnanců jsou domácnosti s osobou v čele v pracovním nebo služebním poměru, která pracuje na základě pracovní smlouvy nebo na základě dohody (o pracovní činnosti, o provedení práce). Zaměstnanci jsou i pracující členové produkčních družstev (včetně zemědělských), společníci s.r.o. a komanditisté komanditních společností, kteří pro společnost vykonávají práci na základě pracovní smlouvy a pobírají za ni odměnu, která je příjmem ze závislé činnosti.

Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů jsou domácnosti s osobou v čele, která pobírá jakýkoliv druh důchodu kromě sirotčího, a nepracuje buď vůbec, nebo má její pracovní činnost pouze omezený rozsah (tzn. příjmy z pracovní činnosti nepřesáhnou za rok 55 200 Kč); podmínka omezené ekonomické aktivity platí i pro ostatní členy domácnosti.

Domácnosti členěné **v závislosti na věku osoby v čele** do šesti skupin. Osobou v čele je v úplných rodinách vždy muž, v neúplných rodinách většinou rodič (je-li ekonomicky aktivní, v opačném případě může být osobou v čele ekonomicky aktivní dítě). V nerodinných domácnostech se za osobu v čele domácnosti považuje osoba s nejvyšším příjmem.

Pro **třídění spotřebních vydání** se v SRÚ od roku 1999 používá výše zmíněná **klasifikace CZ-COICOP „Klasifikace individuální spotřeby podle účelu“**. Klasifikace je třístupňová, má 14 oddílů, 58 skupin a 157 tříd. Byla vytvořena v rámci transformace klasifikační soustavy jako česká verze mezinárodního standardu COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) pro zajištění mezinárodní srovnatelnosti

statistických ukazatelů a je závazná pro všechna statistická zjišťování prováděná podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Hrubá peněžní vydání nezahrnují vklady, splacené půjčky a úvěry. Čistá peněžní vydání se od hrubých liší o odvody na zdravotní a sociální pojištění a daň z příjmů. Člení se na tzv. **spotřební vydání** a vydání neklasifikovaná jako spotřební.

Předmětem klasifikace COICOP je zařídění všech **druhů individuální spotřeby** (vydání za zboží a služby) podle účelu použití. Pro sledování výdajů domácností je určeno prvních dvanácti oddílů klasifikace. SRÚ přizpůsobila zčásti členění výdajů mezinárodnímu standardu specializovanému pro SRÚ, takže každá třída CZ-COICOP má přiřazenu jednu nebo více položek SRÚ. Výdaje, které nejsou v CZ-COICOP zařazeny jako investiční výdaje na výstavbu resp. rekonstrukci domu nebo bytu, výdaje spojené s péčí o užitkovou zahradu a užitková zvířata apod., byly vyčleněny do zvláštního oddílu „Vydání neklasifikovaná jako spotřební“. Chybějící skupiny 02.3 Narkotika, 04.2 Imputované nájemné a 12.2 Prostituce nejsou zatím v SRÚ zavedeny.

Vydání podle CZ-COICOP jsou uspořádána do dvanácti oddílů:

- 01 Potraviny a nealkoholické nápoje
- 02 Alkoholické nápoje, tabák
- 03 Odívání a obuv
- 04 Bydlení, voda, energie, paliva
- 05 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy
- 06 Zdraví
- 07 Doprava
- 08 Pošty a telekomunikace
- 09 Rekreace a kultura
- 10 Vzdělávání
- 11 Stravování a ubytování
- 12 Ostatní zboží a služby

Kontakty

Zpracoval: Odbor statistik rozvoje společnosti

Ředitel odboru: Martin Mana

Kontaktní osoba: Karel Novotný, e-mail: karel.novotny@czso.cz